

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

УХВАЛЕНО:
Рішенням Вченої ради ХДАДМ
Протокол № 44 від 17.09. 2024 р.

ВВЕДЕНО В ДІЮ:

Наказом ректора № 110-ОП від 17.09.2024 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ
ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АКАДЕМІЇ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про академічну доброчесність (далі Положення) у Харківській державній академії дизайну і мистецтв (далі Академія) закріплює норми та правила професійного спілкування та поведінки між учасниками освітнього процесу стосовно питань забезпечення дотримання академічної доброчесності.

1.2. Положення академічної доброчесності розроблено відповідно до Конституції України; Закону України «Про освіту»; Закону України «Про вищу освіту»; Закону України «Про авторське право і суміжні права»; Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність»; Закону України «Про видавничу справу»; Етичного кодексу вченого України; Закону України «Про запобігання корупції»; Європейської хартії дослідників; Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG); Концепції впровадження медіа-освіти в Україні, Листа МОН України «Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності» та Статуту ХДАДМ.

1.3. Вимоги цього Положення поширюються на всіх учасників освітнього процесу Харківської державної академії дизайну і мистецтв (надалі за текстом – ХДАДМ або Академія) та є обов'язковими до виконання.

1.4. Учасники освітнього процесу Академії визнають академічну доброчесність засадничою цінністю освітнього процесу та наукової діяльності. Учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися законодавства України у сфері інтелектуальної власності, авторського права і суміжних прав, а також загальновизнаних норм етики, моралі, стандартів у сферах освітнього процесу та наукової діяльності.

2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

2.1. Забезпечення дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату, є невід'ємним заходом забезпечення освітньої діяльності, якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) та наукової діяльності.

2.2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними та науково-педагогічними працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

2.3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

3. ПОНЯТТЯ АКАДЕМІЧОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ОСНОВНІ ВИДИ ЇЇ ПОРУШЕНЬ

3.1. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

3.2. Порухенням академічної доброчесності вважається:

3.2.1. Академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

3.2.2. Самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

3.2.3. Фабрикація - вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

Фабрикацією також є використання вигаданих даних поруч зі справжніми, що іноді використовується у випадках, коли справжніх даних не вистачає для обґрунтування висновків дослідження.

3.2.4. Фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

Фальсифікація може передбачати викривлення інформації про інструменти дослідження, матеріали чи процеси. Маніпулювання зображеннями чи поданням даних в інший спосіб, що спотворює дані або змушує занадто багато читати між рядками, також може вважатися фальсифікацією.

Фальсифікація може стосуватися неповного або свідомо викривленого опису методик дослідження з метою приховування:

- виявлених авторами методичних помилок;
- використання застарілого або непридатного для відповідних досліджень обладнання;
- застосування непридатних для цілей дослідження алгоритмів та програмного забезпечення;
- інших хиб, що могли вплинути на достовірність, точність і надійність представлених результатів.

Фальсифікацією також є надання неповної або викривленої інформації про апробацію результатів досліджень та розробок.

3.2.5. Списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

Найбільш поширеною формою списування є використання друкованих і електронних джерел інформації під час виконання письмових робіт, зокрема екзаменаційних та контрольних робіт без дозволу науково-педагогічних (педагогічних) працівників.

Також до списування може бути зараховано:

- здавання або репрезентацію різними особами робіт з однаковим змістом як результату власної навчальної діяльності;
- написання чужих варіантів завдань на контрольних заходах;
- використання системи прихованих сигналів (звукових, жестових та ін.) під час виконання групових контрольних заходів з однаковими варіантами;
- несамотійне виконання завдань у випадках, коли не дозволяється отримання допомоги, або невизнання факту про отриману допомогу, консультації, співпрацю тощо;
- отримання іншої несанкціонованої допомоги під час виконання тих завдань, які передбачають самотійне виконання.

3.2.6. Обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

Крім зазначених вище формами обману також є:

- імітація освітньої та наукової діяльності;
- неправдиве співавторство;
- приписування співавторства особам, які не брали кваліфікованої участі в дослідженні та підготовці публікації (зокрема, це стосується зарахування до авторів керівників установ і підрозділів, які безпосередньо не брали участі у виконанні роботи, працівників чи здобувачів освіти, які здійснювали лише технічну допомогу тощо);
- невключення до співавторів осіб, які брали активну кваліфіковану участь у дослідженні та підготовці публікації, зокрема в постановці цілей та завдань роботи, формулюванні її висновків, розробці алгоритмів, аналізі результатів експериментів та розрахунків, написанні тексту тощо;
- свідоме викривлення посилань на джерела, свідоме викривлення інформації, що міститься у джерелах, на які зроблені посилання (у деяких випадках це може також бути академічним плагіатом);
- проходження процедур контролю та оцінювання результатів навчання підставними особами;
- продаж, поширення, постинг або публікація курсів лекцій, роздаткових матеріалів, записів або іншої інформації, наданої науково-педагогічним (педагогічним) працівником, а також використання їх для будь-яких комерційних цілей без письмового дозволу автора;
- симуляція погіршення стану здоров'я, хвороби з метою уникнення контрольних заходів;
- отримання копії екзаменаційних білетів, питань чи завдань раніше, ніж буде дозволено науково-педагогічним (педагогічним) працівником;

- недозволене співробітництво, зокрема під час виконання студентських проектів, що подаються як результати самостійної роботи; використання недозволеної допомоги під час виконання індивідуальних та контрольних завдань;
- повторне подання здобувачами освіти письмових робіт, які вже подавалися як звітність з інших дисциплін, без дозволу науково-педагогічного (педагогічного) працівника (іноді це розглядають як різновид самоплагіату);
- підробка підписів в офіційних документах (залікових книжках, актах, звітах, угодах тощо).
- надання відгуків або рецензій на наукові або навчальні роботи без належного проведення їх експертизи;
- надання закладом вищої освіти або його співробітниками недостовірної інформації про заклад, його освітні програми, систему оцінювання, результати навчання, конкурси тощо;
- неправдиві повідомлення здобувачів освіти про події, які вимагають припинення освітнього процесу, перенесення контрольних заходів тощо (техногенні аварії, стихійні лиха, загроза вибуху тощо);

3.2.7. Хабарництво - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

До хабарництва, зокрема, може бути зараховане одержання, провокування або пропонування неправомірної вигоди за отримання позитивної або вищої оцінки під час складання будь-якого виду поточного та підсумкового контролю, а також будь-яких інших переваг у навчальній, дослідницькій чи трудовій діяльності; примусові благодійні внески та примусова праця здобувачів освіти та/або їхніх батьків; примусове надання освітніх послуг (примусове репетиторство); деякі випадки конфлікту інтересів тощо.

3.2.8. Необ'єктивне оцінювання - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

Це порушення охоплює будь-які випадки свідомого завищення або заниження оцінок науково-педагогічними (педагогічними) працівниками. Зокрема це може бути використання різних підходів і критеріїв під час оцінювання однотипних робіт різних здобувачів освіти; навмисне створення нерівних умов для різних здобувачів тощо.

Надання та/або отримання будь-яких необґрунтованих переваг в освітній, дослідницькій чи трудовій діяльності здобувачам освіти та співробітникам закладу вищої освіти, зокрема через родинні та інші неформальні зв'язки, застосування тиску на осіб, які ухвалюють відповідні рішення.

До необ'єктивного оцінювання також може бути зараховано використання незрозумілої здобувачам освіти системи оцінювання; невчасне повідомлення здобувачів освіти про систему оцінювання результатів навчання; створення системи оцінювання, що не відповідає декларованим цілям та завданням теми, дисципліни, практики, освітньої програми тощо.

3.2.9. Надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

3.2.10. Вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

4. АКАДЕМІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

4.1 Здобувачі вищої освіти, аспіранти, наукові, науково-педагогічні/педагогічні працівники несуть відповідальність за коректну роботу з джерелами інформації, дотримання вимог наукової академічної етики, поваги до інтелектуальних та творчих надбань, неприпустимість порушення унікальності письмових (творчих) робіт.

За фактами порушення доброчесності здобувачі вищої освіти, аспіранти та науково-педагогічні (наукові) працівники Академії можуть звернутися до завідуючого кафедри, декана, написати повідомлення у Скриньку довіри або надіслати лист в електронну скриньку довіри (сайт ХДАДМ), здобувачі також можуть повідомити куратора чи гаранта освітньої програми.

4.2. За порушення академічної доброчесності педагогічні та науково-педагогічні працівники ХДАДМ можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- попередження – застосовується, якщо таке порушення відбулось вперше та було виявлено та усунуто самим порушником академічної доброчесності
- відмова у присудженні ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєнні вченого звання – застосовується строком на 1 рік за наявності порушень академічної доброчесності, які були виявлені третіми особами, окрім наукових керівників та не спричинили шкоди третім особам;
- позбавлення присудженого ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєного вченого звання – застосовується за наявності повторного (протягом 3 років) порушення академічної доброчесності, або нанесення шкоди третім особам;
- відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії - застосовується строком на 1 рік за наявності порушень академічної доброчесності, які були виявлені третіми особами, окрім наукових керівників та не спричинили шкоди третім особам;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади – застосовується за повторне порушення академічної доброчесності за наявності нанесення шкоди третім особам як додатковий вид відповідальності та за умови наявності інших факторів, які негативно характеризують порушника академічної доброчесності.

4.3. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- попередження – застосовується за наявності порушень академічної доброчесності за незначне порушення академічної доброчесності;
- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо) – застосовується як додатковий вид відповідальності за будь-яке з порушень академічної доброчесності;
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми – Застосовується за наявності серйозного або систематичного порушення

академічної доброчесності, яке дозволяє зробити висновок про незасвоєння здобувачем навчального матеріалу;

- відрахування із закладу освіти – крайній захід академічної відповідальності, який застосовується за наявності систематичного порушення даного Положення, або порушення, яке спричинило наявність шкоди третім особам або Академії;
- позбавлення академічної стипендії – застосовується, як основний або додатковий захід академічної відповідальності за умови якщо таке порушення стало підставою для призначення академічної стипендії;

4.4. За дії (бездіяльність), що визнані порушенням академічної доброчесності, особа може бути притягнута до інших видів відповідальності з підстав та в порядку, визначених законом.

4.5. До порушника академічної доброчесності можуть бути застосовані декілька заходів відповідальності, передбачених даним Положенням з урахуванням особи порушника, його академічної успішності, наукових здобутків, ступеню вини та шкоди, яка була спричинена таким порушенням.

5. КОМІСІЯ З ПИТАНЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

5.1. Комісія з питань академічної доброчесності є незалежним колегіальним робочим органом, яку створено з метою забезпечення дотримання науковими, науково-педагогічними працівниками Академії, здобувачами вищої освіти та аспірантами академічної доброчесності, інших етичних вимог, як фундаментальних стандартів, а також для виконання контрольних функцій щодо дотримання академічної доброчесності в ХДАДМ задля формування науково-освітнього середовища на основі гідності, довіри, взаємній повазі, відповідального ставлення до навчання. Комісія створюється на рівні факультетів та підрозділів Академії строком на два роки.

5.2. Склад Комісії ХДАДМ затверджується на засіданні Вченої ради Академії. До складу Комісії з питань академічної доброчесності входять науково-педагогічні працівники, які працюють на постійній основі та представники здобувачів вищої освіти. Комісія складається з висуванців від факультетів (по 1 особі), представника студентського парламенту (1 особа), представників Ради молодих учених (2 особи) та фахівця з якості освіти. Голова Комісії обирається на першому засіданні Комісії. Рішення засідань Комісії вважається легітимним за умови присутності не менше 60 % членів Комісії та оформлюється протоколом засідання.

5.3. При необхідності, у разі письмових звернень, голова комісії з питань академічної доброчесності ініціює створення підкомісії з академічної доброчесності. Підкомісія, склад якої затверджується наказом ректора Академії, розглядає інші питання порушень академічної доброчесності, зокрема у творчих роботах здобувачів та науково-педагогічних/педагогічних працівників. З огляду на зміст звернення підкомісія у складі представників факультетів, гаранта освітньої програми, уповноваженого з питань антикорупційної діяльності, представника студентського парламенту, фахівця з якості освіти обирає голову та секретаря.

Рішення засідань підкомісії з академічної доброчесності оформлюється протоколом засідання.

5.4. Скарги від здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників щодо порушення учасниками освітнього процесу Положення про академічну доброчесність ХДАДМ розглядаються Комісією з питань академічної доброчесності ХДАДМ.

5.5. Призначена Комісія з питань академічної доброчесності ХДАДМ перевіряє наявність плагіату та встановлює рівень унікальності всіх наукових, навчально-методичних робіт науково-педагогічних працівників ХДАДМ, а також кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти за допомогою програмно-обчислювального комплексу StrikePlagiarum, звертаючи увагу на допустимість загальноновживаних термінів, цитат та загальнодоступних даних.

5.6. Рівень плагіату, що встановлює ХДАДМ має становити 0%,

5.7. За наявності скарги голова Комісії (підкомісії) у 5-денний строк проводить відкрите засідання, на якому відбувається розгляд факту академічної не доброчесності.

5.8. За результатами засідання, комісія виносить рішення, яке оформлюється протоколом засідання комісії, в якому зазначається наступні відомості: дата та номер протоколу, склад присутніх, прізвище ім'я та по батькові порушника, суть скоєного порушення академічної доброчесності, обставини, які пом'якшують або обтяжують скоєне правопорушення, вид відповідальності, обґрунтування застосування виду відповідальності та інші відомості, які мають значення для вирішення справи по суті.

5.9. Рішення Комісії може бути оскаржене шляхом подання скарги до Вченої ради академії в 10 денний строк від дати ухвалення такого рішення.

5.10. Вчена рада ХДАДМ розглядає таку скаргу на найближчому засіданні та постановляє одне з таких рішень: задовольняє скаргу та скасовує рішення Комісії за наявності порушень з боку Комісії, які призвели до неправильного вирішення справи по суті; Залишає скаргу без задоволення, а рішення Комісії без змін, у разі, якщо дійде висновків про наявність фактів порушення академічної доброчесності.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення розроблено з урахуванням пропозицій науково-педагогічних працівників, Ради молодих учених, студентського парламенту та профспілкової організації Академії.

Учасники освітнього процесу повинні бути ознайомлені з цим Положенням після його затвердження та оприлюднення.

Положення розміщується на офіційному сайті ХДАДМ.

Положення передбачає можливість оновлення або доповнення за необхідністю.